

TIDNING FÖR SVENSKARNA I ESTLAND

Sjunde årg.

N° 15

Prenumerationspris:

Helt år Emk. 200:-

1/2 " " 100:-

I Sverige:

Helt år . . . Kr. 4:-

1/2 " . . . " 2:-

I Finland:

Helt år Fmk. 30:-

1/2 " " 15:-

Utkommer
alla onsdagar

Utgivare:
Svenska Folkförbundet

Redaktör: N. Blee
Riddaregat. 9, Reval.

Annonspis:

2 mark per mm.

I Sverige:

5 öre per mm.

I Finland:

30 penni per mm.
För annons, som införes
10 eller flere ggr
räknas 20% rabatt.

16 april
1924

Vägen till livet.

Liksom solen, sedan hon besegrat nattens mörker, om morgonen uppstår i öster i sin glans och skapar en ny dag, så har Kristus, rättfärdighetens sol, besegrat syndens och dödens makt. På påskmorgonen har denna sol uppgått över världen, för att skapa en ny dag. Denna sol lyser i förgängelsens mörka dal, — lyser över jordelivet. Den giver de nedtryckta kraft att blicka mot höjden; den förlänar mod att höja sig över alla denna tidens vedermödor. Den visar oss vägen uppåt, vägen som även då är öppen när alla andra utvägar synas stängda.

Mången liknar dock Maria Magdalena, som gråtande frågar på påskmorgonen: "De hava tagit bort min Herre, och jag vet icke vart de hava lagt honom," utan att veta att det var Jesus själv, som stod där.

Den sanna kristendomen består ej i lärda ord och vackra former utan däri, att vi låta Kristi lära få rum i vårt hjärta och praktisera denna lära i det dagliga livet, — i tankar, ord och gärningar.

Påsk

*Drivor smälta, isar bräckas
under solens kyss,
Vinterblossen sakta släckas,
lysande oss nyss,
Livet vaknar över världen,
blåa ögon le,
Långa, dystra vinterfärden
glöms för vårens fé,
Påska, vårens ljusa lilja,
doftar mot en vår,
Vi stå upp och från oss skilja
gråa vardagsdar,
Ljuset skimrar i naturen
och uti vår häg,
Lärkan, högt mot rymden buren,
samma skimmer såg,
Glad hon sjunger påskafröjden —
låt oss stämma in:
Frid på jorden, frid i höjden,
Ljus i varje sinn!
Ernst Westerberg.*

Hans ledning följ! och jämn och ljus
Blir vägen till din Faders hus.
Med kärlek, tro och saligt hopp
Fullborda här ditt vandringslopp!
Och sedan i hans armar fall!
Han lever och du leva skall.
Det är vägen till livet.

Ormsö skolfrågor

tåla även ett meningsutbyte i
Kustbons spalter.

Som tidigare i denna tidning meddelats har godset Magenushofs trädgård och park samt ett halft bondehemman reserverats för Ormsö skola. Redan därav kunde man sluta till, att det var myndigheternas mening förlägga skolen dit. Nu har öns kommunalstyrelse mottagit skrivelse över, att Magnushofs herrgårdsbyggnad överlätits till skolhus åt kommunen. Det skulle således vara svaret på kommunens och S. O. V:s under årtal upprepande, att nämnda gods mangårdsbyggnad måtte överlätas åt kommunen i och för skoländmål. Men så länge de maktägande hade hopp kunna få disponera byggnaden för andra ändamål, fick kommunen förgäves vänta på svar. Nu, kommer det nådiga medelandet.

Undertecknad vill visst icke göra sig till någon fingervisare, hur skolväsendet här på ön skall ordnas, men få olika meningar komma fram, så kunde ur de många förslagen till sist även den lämpligaste vägen finnas.

Till att börja med ville jag då hava sagt, att Magnushof enl. mitt förmenande är olämpligt som skolhus för hela kommunens barn, såsom myndigheterna tyckas hava

för avsikt. Magnushofs byggnad är olämplig redan ur den synpunkten sett, att den är inrättad för endast en familj. Skulle skola med flera klassrum inrättas här, bleve det att riva och bygga om alltifrån golv till tak. Och likväl skulle inte allt få rum här och allt som kunde inrymmas skulle bli olämpligt och otidsenligt men nog så dyrt ändå. Skolmän utifrån, som sett på byggningen, hava bestämt avrätt inrätta skolhus här. Detta å ena sidan. De senaste årens vanvård av byggningen har väl ej lämnat stort mer kvar än nedre våningens stenvägg. Golv och tak äro fallfärdiga liksom allt det övriga. Det skulle åtgå millioner för att få allt i någorlunda tillfredsställande skick.

Båda här anförda skäl äro dock endast en skuggsida utav de många andra sådana. Godset ligger för långt i öns utkant, vid Dagöundet. Skulle nu det bli öns enda svenska skola — möjligen med undantag av 1—4 kl. i Norrby, vilka finge stanna kvar på sin nuvarande plats med två lärare — skulle det hopas hit c:a 330—350 elever. Lätt inses, att denna anhopning komme att medföra kännbara besvärligheter för barn och föräldrar, dessutom oerhörda omkostnader med inrättandet av ett internat, där barn från de avlägsnare byarna finge bo veckan igenom. Det skulle behövas matsalar och sovsalar, kök och bostäder för personalen, lärare ej inberäknade. En fackbildad föreståndarinna skulle naturligtvis anställas och ändå: vem svarar för, att elevernas samliv bleve sådant det borde vara. Bland så många ungdomar finnas alltid rötägg, som kunde fördärva hela den stora kullen. Nej, en dylik inrättning hade för stora besvärligheter och även risker och borde öns svenskar motsätta sig en dylik lösning av skolfrågan här. Visserligen medges, att Magnushofs trädgård

och park och goda åkerjord äro lockande, men inte uppväga de ändå nackdelarna. Nej, jag avråder från Magnushof.

Hur skulle då saken ordnas, frågas möjligen? Enligt mitt förmenande borde ön hava tre folkskolor: Norrby skola, med byarna Norrby, Dyby, Söderby och Hosby, 4 klasser, 2 lärare. Hullo skola: byarna Sviby, Rumpo, Hullo, Rälby och Håbackan, 4. kl. och 2 lärare. Kärrslätt skola för byarna Kärrslätt, Borby, Förby, Saxby, Bussby-Bynäs och Fällana med säte i sistnämnda by, 6 kl och 6 lärare, summa lärare för hela ön 10, nu likaledes 10. Till Fällana hade alla byarna utom Saxby endast 2—3 verst, dessutom skogsväg utom Bussby. I Fällana finns redan skoljord, vilket underlättar saken. Att staten skulle komma att i längden underhålla Förby, Borrby skolor, är mer än osäkert, särdeles, då dessa byar ligga så pass nära intill varandra. Varje lärare skulle här arbeta med sin egen klass och skulle ej få mer än 30—35 elever i klassen. Och bara därmed vore mycket vunnit. 5 och 6 kl. däremot skulle bli rätt så dryga, kanske över 50 elever var. Öns alla 1—4 klassister skulle nu kunna springa hem, endast 5 och 6 kl. elever från avlägsnare byar behövde stanna kvar. Internatet bleve således ej vidlyftigt och dyrt.

Ja, detta var nu min tanke. Andra ha möjligtvis något bättre förslag. Till 1930 skall dock allt vara gjort, bäst därför börja fundera över problemet, ju förr dess bättre.

Joel Nyman.

Vårtecken.

(Den 8 april).

De senaste tidningarna tala om en ovanligt tidig vår i södra Europa. För oss som ligga formligen inbäddade i is och snö och

ha lärt oss att med en viss skeptis betrakta alla lärkor och eventuella andra vårtecken kan det kanske vara till någon hugnad att erfaras, att den första lärkan, vårens budbärarinna, har kommit även hit. Ärlan, som skall „trampa bort isen“, visade sig i går för första gången. Stararna, som varit här i snart två veckor, sitta modfälda över vårens dröjsmål och någon enstaka muntrare låt kan man få höra endast vid soluppgången.

Mätte bara våren komma på allvar. (Wormsö).

X.

Gåvor till S. O. V.

Av försäkringsaktiebolaget Eesti Lloid har föreningen Svenska Odlingens Vänner fått mottaga Emk. 5.000:—

För gåvan frambäres här ett hjärtligt tack!

S. O. V:s styrelse.

S. O. V:s fest den 29 mars på Dom-Skolgatan 17 inbringade den vackra summan av 22.501 Emk. renvinst.

En nätt summa!

Rikul.

Onsdagen d. 26 mars anordnade S. O. V:s Rickholtzavdelning allmänt möte i Höbring skolhus. Lokalen var fylld av intresserad publik. Mötet öppnades med avsjungandet av modersmålets sång, varpå konsulent Green höll ett långt och intressant föredrag över ämnet „Vilka krav ställas på oss som svenskar.“ Talaren belönades med livliga applåder. Efter föredraget dukades kaffebord av f. d. Birkaselever. Efter kaffedrickningen följde blandad orgel- och fiolmusik: „Slumrande toner“ och „I dalens famn“. Sedan deklamation av lärarinnan I. Kivaremees „Krigaren“ ur Fänrik Ståls sägner och uppläsning av fru Appelblom „Rosorna“, en gripande berättelse.

De kvarblivna bullarna utauktionerades och gävo som renvinst

i kassan omkring 5.000 mark. Ett tack till alla, som hjälpt till!

A. N — n.

En affär öppnades för någon tid sedan i Roslep, Rickholtz. Affären står till tjänst med de bästa varor.

Från Ormsö.

(Brev).

År 1922 organiserades vår handelsförening, vars endamål är att steg för steg förbättra samhällets ekonomiska ställning. Första steget var att förbättra trafiken mellan ön och fastlandet. Ända tills i fjol användes öppen segelbåt, som är olämplig i motvind, ruskväder och vindstilla. Nu sätta vi oss i motorbåten „Imatra“, alla under tak, inga slitningar och bråk med segel, en dryg timme och man är framme. Så ha vi tid på oss att uträtta våra ärenden, inta igen våra sittplatser i motorbåten och äro redan vid dagsljuset hemma. Så i denna del likna vi kulturvärlden. Mycket återstår dock ännu att förbättra. Skada bara att vi sakna kompetenta krafter. Men tack varedet, att våra skollärare välvilligt bistått oss i arbetet, kanske även andra lärare följa exemplet. På Eder, lärare, beror ju framtiden och Edert arbete böra vi skatta högt. Nu måste vi öbor alla som en man förstå vår sak rätt och steg för steg förbättra vår efterblivenhet. Låten icke villsleda Eder av ovänner. De pengar som ni ger dem äro som kastade i havet. Ansluten Eder till handelsföreningen, så gå Edra pengar i Eder egen kassa. Ekonomi och kultur äro två syskon, som böra gå hand i hand och som vi av alla krafter böra befrämja. Då ha vi gjort vår skyldighet mot det land som fostrat oss.

A. Wikström.

En bok om talharpan.

Otto Andersson: Stråkharpn. En studio i nordisk instrumenthistoria, 330 sidor, Hel-

singfors, Holger Schildts förlagsaktiebolag, 1923. Detta arbete som säkert hälsats välkommet av alla musikkvänner har för oss ett särskilt intresse. Boken, som utförligt behandlar „instrumentens drottning“ violinens föregångare, innehåller ett utförligt kapitel om „Den svenskestländska stråkharpn och dess vandringsvägar.“ Bland illustrationerna märkas fotografierna av två gamla harpospelare från Ormsö samt den sköna i färgtryck avbildade tavlan „Bröllopsdans till talharpa på Ormsö.“ Som ett axplock ur bokens nämnda del införes här följande:

„Stråkharpn har fordom haft en allmän utbredning bland svenskestländarna, vilka bo på en del av Estlands västkust och några av dess öar. Svenskestländarna ha, enligt förhandenvarande källor, intagit sina boplatser senast i det 13. århundradet, men sannolikt redan under vikingatiden. Här, framför allt på Ormsö, Nuckö och Dagö, har befolkningen bevarat en utvecklad typ av stråkharpn med brett, ofta kvadratformigt griphål och 3—4 strängar. Detta instrument benämndes på Ormsö talharpa, tallharpa eller rätt och slätt harpa. Befolkningen på denna ö betraktade harpan som sitt nationalinstrument. Man har berättat mig, att nästan i varje gård fanns en harpa. Det hörde snart sagt till uppfostran att kunna spela, „förstå att slå på,“ som det hette. Den som ej kunde konsten, betraktades som mindre karlavulen.“

Vidare om forskare och fornvänner som tidigare observerat harpan, huru väckelsen hårt farit fram med denna sortens musikinstrument, harpospelaren Hans Renqvist och andra, talharpans förekomst på Dagö, harplaiken, sägnen om Bussby bröllopet som kan införas i ett följand nr, ill. av harpor m. m., m. m. Melodimaterialet har troligen besparats för ett nytt arbete i samma stil.

Bokens författare magister Otto

Andersson har vänligen skänkt ett ex. av ovannämnda bok till vårt sockenbibliotek, för viken härmed frambares ett bjärtligt tack.

John Berggren.

Den vandrande juden.

En erinran i påsketid.

Nu under påsken är Jerusalem fullt av främlingar. Föremål för deras fromma uppmärksamhet är då särskilt Via dolorosa (smärtornas väg), den gata, som Kristus gick, bärande sitt kors från Herodes palats till Golgata. Den är indelad i 14 stationer, och varje plats är förbunden med någon händelse under denna Kristi korsvandring. Pilgrimerna böja knä där och bedja.

Från en av dem berättar legenden om „Jerusalems skomakare“, den vandrande juden.

Han hette Ahasverus.

Då Kristus, bärande sitt kors, segnade ned utanför Ahasveris verkstad, tog denne sin spannmål och jagade bort Kristus. Då hade Kristus sagt till Ahasverus:

„Jag skall snart vila, men du skall vandra på jorden till den yttersta dagen“.

Många i historien kända män ha påstått sig ha sammanträffat och talat vid Cartaphilus-Ahasverus. Våren 1914 påstods han ha blivit sedd i Belgien av flera personer, dock icke historiska eller eljest vidare bekanta, utan av vanligt vardagsfolk.

På 1700-talet var det i Strängnäs en rådman, som också påstod sig ha sett Jerusalems skomakare. Bevisligen ha flera bedragare uppträtt och sagt sig vara Ahasverus och därmed tillskansat sig fördelar av godtroget folk.

Jüri Vilms minnesdag.

En av förgrundspersonerna i Estlands politiska liv, vilken spelat sin stora roll under revolutionens sista dagar i arbetet för

Kustbon

utkommer icke under påskveckan. Nästa nummer utgives efter två veckor, onsdagen den 30 april.

Estlands självständighet, var Jüri Vilms. För 6 år sedan omkring den 10 april blevo han och 3 andra estländare — oskyldigt misstänkta — skjutna i Helsingfors på Tölö sockerfabriks gård. Han hade då tyskarna tågade in såsom justitieminister och vice president utsänts av Estlands första temporära regering för att ordna sändebudsfrågan i utlandet. Efter mycken möda kommo han och kamraterna över isen till Finland, där de alla sorgligt nog föllo offer för den skamlösa råa gärningen.

Söndagen den 13 dennes anordnades i Estonias sal till den sakkunnade frihetskämpens minne en sorgeakt.

Riksdagen.

Riksdagen beslöt lördagen den 12 dennes avsluta arbetet med anledning av påsken från den 12 till den 29 april. Under sista tiden har den varit sysselsatt huvudsakligen med 1924 års budget, som nu äntligen antagits i tredje läsningen.

Utlandet.

Riksdagsvalen i Finland.

Deltagandet riksdagsvalen i Finland var denna gång icke så livligt som för två år sedan, 10.000 röster mindre än 1922. Resultatet är följande:

Svenskarna	23	platser
samlingspartiet	38	"
agrarna	44	"
framstegspartiet	17	"
socialdemokraterna	60	"
kommunisterna	18	"

Samlingspartiet erhöll 3 platser, framstegspartiet 2 och socialdemokr. 7 platser mera än vid valen 1922. Svenskarna förlorade däremot 2 platser, agrarna 1 och kommunisterna 9 platser.

Skadestandsfrågan.

Kloka hjärnor ha länge sysslat med frågan huru man bäst kunde få Europa i de gamla gängorna igen eller åtminstone rädda det från undergång. Det är den ekonomiska krisen, som gör det största huvudbryet. Kunde denna fråga utredas på ett tillfredsställande sätt, skulle livet åter börja gå sin gamla gång, men dröjer man länge med frågans lösning blir livet allt svårare. Tysklands undergång skulle betyda hela Europas undergång. Därför har också förlikningsfrågan återigen på allvar upptagits på dagordningen. De sakkunniga ha nu 3 månader forskat Tysklands möjligheter och kommit till den slutsatsen, att landet först efter fyra år är i stånd att börja betala en fastställd summa årligen. För att det dock skall kunna ske behöver Tyskland lån, penningkursen stabiliseras och framförallt måste landet få herraväldet över Kuhr-och Rehnlandet, säga de sakkunniga vidare. Frankrike är dock hårdnackat alt fortfarande, men får nog så sanningom börja

En glad påsk

tillönskas Kustbons alla läsare, gynnare och vänner i hem- och utlandet.

ta hänsyn även till andra stormaktens meningar. Europa väntar med spänning på det ekonomiska krigets slut.

Parlamentsvalen i Italien ha

varit segerrika för Mussolini. Mussolinis regering har kommit i majoriteten, och det har varit mycket lyckligt för Italien, ty Mussolini har på kort tid återställt ordningen i riket.

Svenska St. Mikaelsskyrkan.

Långfredagen gudstjänst med nattvardsgång kl. $\frac{1}{2}$ 11 f. m. Prosten Plath.

Anmälan till nattvarden kan ske på kyrkokansliet å Sjömanshemmet alla dagar 5—6 eller i sakkristian före gudstjänsten.

1. Påskdagen gudstjänst kl. $\frac{1}{2}$ 11 f. m.

Finsk predikan kl. 12 av missionspastor Medar.

Penningkurser.

Revals börs.

14 april 1924.

		köpare	säljare
1 dollar	379 $\frac{1}{2}$	378 $\frac{1}{2}$	379 $\frac{1}{2}$
1 pund	1.645	1.639	1.645
1 bilj. Rmk.	—	—	88
100 Fmk.	—	940	950
100 sv. kr.	—	9.965	10.065
1 guldrubel	—	188	—

På sista svenska festen den 29 mars bortbyttes ett par damgaloscher.

Fru R. Beipman ber den dam, som fått hennes, lämna dem på svenska skolan, Riddaregat. 3, där det andra paret fås i utbyte.

Prenumerera på

KUSTBON!

Ännu kunna alla nummer från årets början erhållas.